

"UKRAINIAN LABOR NEWS"
 Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
 Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
 Winnipeg, Man.
 Subscription per year \$4.00
 Telephone: St. John, 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"
 часопис для робочого людю — виходить два рази на тиждень.
 В СЕРЕДУ І СУБОТУ.
 Видає Створаришене "Українських Робітничих Вістей".
 Передплата на рік \$4.00
 Адреса:
 UKRAINIAN LABOR NEWS,
 Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

КАРЛ МАРКС

В 40 РОКОВИНИ ЙОГО СМЕРТИ.

Якраз сьогодні (дня 14. марта 1923 р.) минає 40 літ від смерті великого учителя і провідника класової пролетарської боротьби, творця "Комуністичного Маніфесту" Карла Маркса. Нема ні одного свідомого робітника на світі, який не чув би про цього ученого і борця пролетарської справи. І хочь робітництво далеко є від культу осіб, хочь не признає ніякого ідопоклонства, імя Маркса тішиться серед нього пошаною та пієтизмом. Воно є і на довго остане божим кличем наших боротьб та визвольних пролетарських змагань.

В чому ж лежить його значіння? Життєпис Маркса для багатьох може і не цікавий. Життя нашого великого учителя небагато романтичними пригодами. Це життя людини, що невпинно шукала правди. З буржуазного дому, посвячений з впливами влади і мущим в суспільності, з великим знанням, образованием і таланом, Маркс мав всі дані, щоб зайняти високе становище в суспільній ієрархії. Та кинув всі вигоди, всі спокоси на блискучу кар'єру, пішов на вигнання та цюкований всіми державами, працював і трудився для цього, що узяв за правду, — за кращу долю пролетаріату, за нове справді людське суспільство на землі, яке розумів тільки в комуністичному суспільному устроєві.

Основою значіння та популярності Маркса є його теорія, наука про так званий історичний матеріалізм, або матеріалістичну історіографію. Царною його наукою та практичної громадської праці було людське, суспільне життя. А на цій царині до вступу Маркса панували дивні, старі поняття. Як колись у природі добачували люди надземних чудесних сил, та не розуміли цього, що все має свою причину, та що ці самі причини викликають і ці самі наслідки, так само було і на полі людського, суспільного життя. Як у природі ніхто не розумів боротьб родів, так і в суспільному житті ніхто не звертав уваги на боротьбу суспільних груп. Тут все зосереджувалося довкруги божої і людської волі. Бог так хотів, що на світі є бідні і багаті. Бог дав чоловікові волю і коли чоловік тільки хоче і дає, то він при божій волі зможе мати все на світі. А Бог і воля його тримає все якось з богами, сильними, князями, королями, цесарями, генералами, полководцями і папями-єпископами, тому й ціла історія, якої в школі і поза школою вчили всіх, була історією життя і подвигів князів, королів і т. д., описом їх воєн, героїських діл, побід і т. д.

Про це, що чоловік такий, який він є — бідний чи багатий, добрий чи злий, — це продукт життєвих умов та обставин, що його діла чи змагання несуть на собі п'яту та вислід певних причин, які не залежать тільки від нього самого, про це ніхто не хотів чути, бо й і якже виглядали тоді поняття гріха, кар, добра і зла, без чого буржуазна суспільність не могла ніяк встоятися.

Маркс зробив на цьому полі переворот, революцію. Він перший між ученими вказав на це, що основою громадського життя та його організації є економічні умови життя суспільності. Економічний розвиток людського життя, який поступає з природними необхідними правилами, викликає суспільні зміни, які й родять та витворюють людські ідеї, змагання, опановують їх суспільні, громадські установи та організації. З новими економічними умовами повстають нові суспільні проблеми, з економічними формами господарського життя творяться і нові форми громадського ладу, суспільного устрою. Ці нові форми господарського і громадського життя викликають і нові засоби розвитку суспільних проблем, наболілих громадських справ. І тому кожодочасний прояв суспільних сил є залежний від економічних, господарських умов суспільності.

Маркс дійшов до цього, що історія та людські ідеї та змагання, які її опановують, всі успіхи та невдачі цих змагань, що все це є вислід класової боротьби, яка є знова вислідом економічного, господарського устрою суспільності.

Історія всіх дотеперішних суспільностей — це історія класової боротьби, — це основний зміст марксової історіософії, одно з перших речень евангелія пролетарських визвольних змагань "Комуністичного Маніфесту". І на цьому Маркс та його друг і співробітник Енгельс створили науку, теорію і практику робітничого руху, на цьому витичили ці великі завдання, які нині опановують і знаменують цей рух, на цьому построили свій "ідеал" комуністичного суспільного устрою.

В цьому ріжніться Маркс від усіх "великих" буржуазних учених економістів, та не тільки буржуазних а й соціалістичних "утопістів", які мріяли та хотіли людською добротою змінити кривдний несправедливий устрій.

Не самі тільки мрії, не одні лише надії і бажання кращого життя на землі поставив Маркс як ціль робітничих змагань, але боротьбу, класову боротьбу та свідоме змагання силою здобути, завести та закріпити кращий лад у своїй пролетарській комуністичній суспільності, опертій на новій економічній, господарській основі, на знесенню приватних засобів продукції — а тим самим і скасованню жерела визиску і поневолення та построєнню цього економічного і суспільного життя на спільності, усеупільнено засобів продукції, на комунізмі.

Це й є основа науки Маркса, а заразом і основа робітничого руху.

Пропаганді цього поєсвятив Маркс ціле своє життя, все, що мав найкращого у цьому життю.

Дослідом господарського життя присвятив монументальний свій твір "Капітал", біблію пролетарських мас. Класовий пролетарський боротьб належить багато його творів, книжок, брошур та газетних статей.

Досліджуючи буржуазну суспільність Маркс дійшов до цього, що її економічний устрій, господарське життя опирається на цьому, що одиниця або жмінка людей має в своїх руках потрібні засоби продукції, це є капітал, який становлять машина, фабрики, средства та закупно сировиці, наем робітників і т. д., та що якраз завдяки цьому може наймати "вільних людей", які не мають ніяких засобів до життя, на службу або роботу у себе,

на тій роботі виходить капіталіст так, що "платить" за частину його праці якраз тільки, щоб робітник зараз не здох з голоду йому другого раба наслідника, а решту його праці бере собі та нею не тільки покриває "кошта" своєї продукції, значить купно і направи машин, закупно сировиці, але й при її помочи збільшує цю продукцію, поширює свій маєток, а тим самим здобуває і вплив на swojego робітника, поневоляє його, опановує ціле суспільне громадське життя.

Маркс проаналізував пановання капіталу та капіталістичний устрій разом з його зиском, рентом, кризами, безробіттям, націоналістичними війнами, та вказавши на їх шкідливість, вказав пролетаріатові дорогу до їх усунення.

Та не тільки учителем пролетаріату був Маркс, але й він був рівночасно і його борцем. Молодий юнак брав участь в революційних змаганнях, описав по довгих літах дослідів заложив першу боеву робітничу організацію "Міжнародний Союз Робітників" т. зв. І Інтернаціонал в Лондоні 1864, якого думками жила опісля слава "Парижська Комуна 1871 року", що була найвищим та найкращим ділом І Інтернаціоналу.

Подрібно переповідати велике діло Маркса важко в газетній статті. Тим більше важко робити це тепер, коли створений Марксом світогляд захоплює чимраз більші круги, коли його думки опановують чимраз більше пролетарів, коли комуністичний рух не тільки ширшає, але й стає силою і коли ми всі стоїмо під його непереможним впливом.

Як колись, так і нині Маркс є для нас символом і знаменем нашої боротьби, а його наука — божим нашим оружжям. В ній боротьби, в розгарті важких наших змагань бувають неразомоменти, коли ми губимо не тільки саму нашу ціль, але й шляхи до неї, коли затрачуємо саму суть нашого руху, весь його зміст. За це впрочім дбають нераз наші вороги а то й "приятелі".

В таких хвилях необхідно нам звертатися до книг нашого учителя. Та не самі тільки книги, одні — життя Маркса може нас неодолює навчити. Маркс учений, провідник, який вміло оцінював засоби боротьби, примінював тактику, але він зарозум і тип, найкращий зразок людини нового комуністичного суспільства.

Це провідник, що в приватному житті жив гірше, скромніше звичайного робітника. Він терпів нужду, голод з жінкою і п'ятьма дітьми, мешкав в одній кімнаті, його фантазували за незапальничий чини, його й арештували як "зłodий", коли в нужді пішов заставити дороги родинні річи, всього того знав Маркс, чого ще й тепер знає день в день робітник. Навіть одна дитина згинула з нужди, зовсім як у звичайного пролетара.

Та це все — не відстрашило, не спинило і не відвернуло Маркса від праці для пролетаріату. Жорстока дійсність життя не зупинила його, не казала йому іти на компроміси. Сміло дивився він правді в очі. Шов все революційним шляхом класової боротьби і не знав інших засобів, іншої тактики.

Це слід і нині підняти, коли так багато "марксистів" шукає інших лагідніших средств та лікарств на поправу чи зміну пролетарської долі.

Сорок літ минуло як на тихому лондонському цвинтарі гурток особистих друзів зложив умучене тіло Маркса на вічний спочинок. Сумно стоїть там його скромна, забута могила. Та дух його живе і вітає нині над мільйонами божими масами пролетарів, які йдуть у важку боротьбу за здійсненні його заповіту з його божим кличем:

"Пролетарі всіх країн, єднайтесь!"

ПЕТРУШЕВИЧОВА АРМАТА В КАНАДІ ХРИПІТЬ.

Отже хто винен тому, що "наші люди" в Канаді називали себе підчас конспірації Австрійцями?

Чесна людина, що хотіла б відповісти на це питання, потрудилась-би його проаналізувати перед тим, як поставити свій діагноз. Але "наш" шановний міністер ставить свій діагноз просто згори своєї високо-напелательської позиції. Хіба ця "татарська худоба" засадує на те, щоб над нею сунути свій міністерський мозок? Це колись, як Назаруків міністерське становище ще й в сні не снилося, можна було для "наших людей" писати брошури в роді "Що це є: суспільні класи, боротьба класів, буржуазія, пролетаріат, капіталізм і організація", а тепер — фе, аж стидно заглядати. Тепер діагнози можна ставити на основі всячякогобудь фортивільного здогадки, або мондерських сестриць. Отже діагноз такий: національна неспівідомість наших людей, "які прихилили суди в головній масі ще тому чверть століття, коли національне оєсвідомлення в Галичині було далеко нижче, ніж тепер".

Значить, "наші люди" вихили з Галичини — це тоді, коли, завдяки лобкайській політиці "народних діячів" Галичане не побузали ще назви "вільних Тирольців Сходу".

А що-ж в Галичині змінилось за той час, чим так хвалиться Назарук?

Щоби на це відповісти треба лише переслідити діяльність "наших національних діячів" підчас європейської війни. Чим були тоді всі українські посли в австрійській парламенті від націонал-демократів починаючи, а соціал-демократом кінчаючи? Адже-ж вони були більшими Австрійцями, як самі Австрійці! Пригадати лише тодішні відозви Петрушевича і Вітника в яких вони зивали галицьких селян і робітників ставати в австрійську армію для оборони "коронного краю" перед московськими набідниками".

Чи це не є ознакою "національного оєсвідомлення" в душі Австрійцят? А що тоді робив сам теперішній Петрушевич міністер преси і пропаганди др. Назарук, який обвинувачує українських фермерів і робітників в Канаді в "національній неспівідомості" та в австрійстві? Він, зрезигнувавши зі свого докторсько-правничого звання, надів уніформ австрійського офіцера і також пішов боронити коронний край. Та ще й не сам пішов, але своїми "маніфєстами" потягнув за собою своїх "національно свідомих" радикальних однопартійників. Таж навіть сам Петлюра, коли Назарук посварився з ним коло міністерського жолуба підчас державного рабівництва, тицнув йому під ніс його габсбургівство, яке Назарук виславляв в своїй книжці "Сідами Укр. Січ-Стрільців", нашо Назарук спромігся відповісти лише — око за око, зуб за зуб — тим, що "книжка та печаталася ще в часі, коли пани з "України" ревіли "Боже царя храни!" ("Рік на Великій Україні", стор. 252).

Отже так, так пане міністре. Коли ви, тодішній ідеолог австрійцят, писали книжку "Сідами Укр. Січ-Стрільців", тоді "наші національно-неспівідомі люди" в Канаді називали себе Австрійцями.

Ах, правда, ви можете закнутити, що "наші люди" в Канаді підчас конспірації не читали ваших тогочасних відозв, відозв Петрушевича, Вітника та "Союза визволення України", в якому тоді зібрався весь цвіт "вільних Тирольців Сходу", не читали, отже не повинні були заризитись тут отим австрійським націоналізмом... Чи не так? В тім то й річ, що не так. "Вільні Тирольці Сходу" приренталися за "нашими людьми" до Канади і засіли тут у їх "культурних надбаннях" — редакціях націоналістичних газет і релігійних та просвітних інституцій.

І коли тільки ще почало заноситись на світову війну, то всі перелові статті українсько-націоналістичних газет в Канаді голодали те саме, що ви зі своїм "Союзом визволення України" голодали в Європі. Ще за пару тижнів до убійства в Сараєві "нашого найяснішого архикнязя" Фердинанда, націоналістичні газети в Канаді містили вже фотографії Укр. Січ. Стрільців і укр. студенток-січовичок, фотографованих десь на австрійсько-сербській фронті, готових кожної хвилі востромити "свій" багнет в груди "зрадничого" Серба, поєсмішого повстати проти "нашого найяснішого пана".

Ну, а що вже сталося після убійства Фердинанда, то спитайте, пане міністре, найближшого Будковово прислужника, бо сам Будка, який міг би дати вам точні інформації, тепер в Римі "обретається". Зрештою загляньте в тодішні числа "Canadian Ruthenian", то там найдете ще "маніфєсти" про організування в Канаді для вислання на австрійський фронт чисто українських полків для оборони "коронного краю" і корони найяснішого цесаря Франца Йосифа.

Вузьколюбі "дипломати" з націоналістичного табору зовсім забули тоді, що Канада є складовою частиною великобритійської імперії і вибухнули своїм австрійським партіотизмом як Пилип з конопелі. І сим вони постелили дорогу тисячам українських робітників і фермерів в воєнні табори в Канаді.

Правда, вони скоро опам'яталися і почали ракум лізти назад, але це вже було запізно. Зрештою свою лінію "вільних Тирольців Сходу" вони дещо провадили, хоч часами вибухали дивовижним канадським патріотизмом. Але все це робилось "по расчету".

Пригадую собі маленьку подію в Едмонтоні, коло редакції "чисто-націоналістичної" газети "Новини", редактором якої був тоді теперішній редактор "Укр. Голосу". Пду попри редакцію "Новини" зі своїм товаришем. В дверях стоїть співредактор "Новини" академик Яремко (нині покійний), знаний серед укр. націоналістів в Едмонтоні зі своїх "радикальних" поглядів. Він був близький приятель мого товариша, не бачились вони поперх року, бо мій товариш тільки що приїхав з роботи. Ось які перші слова "привіту" почув мій товариш з уст цього "радикального" укр. академіка:

— Ну, що ж, ви повинні радіти, що ваш Миколушка забрав Львів і Перемишля!

— Чому я маю цьому радіти? — спитав мій товариш, не знаючи чи розуміти ці слова "академіка" як шутку, чи як щирий вислід "національно-свідомого" українського діяча.

— Якто чому, адже-ж всі Малороси радіють, то чому ж би і вам не радіти, — повторив іронічно академік.

Мому товаришеві нічого не лишилось, як набрати повний рот слани і палонуть в пизу, своему "приятелю".

"Новини", під пером таких соціалістичних ренегатів як М. Стечишин і Р. Кремар, якими опанувало "національне" натхнення і загалний висхід "радикальний" академик стали тоді речником австрійцят серед Українців в Канаді. Але скоро лише австрійсько-патріотичні акції пішли в долину, а також і рідестейський бізнес, "Новини" з їх "діячами" почали шукати рятунку в горищі. Коли і тут не повелю, то властитель "Новини" і кандидат на українського посла до албертійського парламенту, Кремар, надів на себе мундур канадійського лїянганта і почав організувати з "Галішенив", даруйте пане міністре, з "Австрійків" (мова йде про "Австрійків" українського походження), "Forestry Battalion" (Лїсовий баталіон). І він не сам був в цім ділі. Слідом за ним пішли інші "народні діячі", почалася, бачите, зміна фронту. А дальше почав з Кремаром "конкуренцію" подішний посол албертійського парламенту Шандро, який перед тим, як надіти на себе також мундур канадійського лїянганта, висповідався публично на сторінках преси з капцанства і перейшов в ряди "національно-свідомих українських діячів".

І ця тепленька братія зорганізувала з "Австрійків" баталіон і впровадила його в ліс Скотландії, бо не дивлячись на всі докази "лянтнантів" про лояльність "Австрійків", власти все таки не писали того баталіона на фронт, лише в ліс.

А що-ж зробили лїянганти? Зорганізувавши "Австрійків" в баталіон і передавши їх під опіку воєнним властям, вони спритно зняли з себе мундур і пішли дальше працювати на "народній ниві". Кремар разом з Будково почав тоді організувати якусь чорну раду, як смялися деякі "несвідомі національно", закрити едмонтонським греко-католикам і доокочиним фермерам голову буресоу, яку він видамав, щоб мати претекст зібрати з "Австрійків" доларя, а яка нині опинилася в жидівських руках.

— Е, та що й казати. Про те "національне оєсвідомлення", яке провадили в Канаді укр. "народні діячі" можна писати цілі томи, а не газетські статті. Воно чорною ниткою проходить серед укр. емігрантів в Канаді від того часу, від коли за нею пошунули сюди різні австрійські капралі, та недовчені академіки, а відтак чорноризники і діячі з докторатами. І цей свій період "національно-оєсвідомляючої" роботи вони закінчили минушого року тим, що для "Галішенив", "Австрійків", "Рутенив", "Греко-католиків" і для інших назв, число яких вносить "9", прибрали ще одну, дуже: алїянтську. Адже ви знаєте, пане міністре, що ми, всі Українці в Канаді суцї, належимо тепер до алїянтської нації?

Хто-ж це нам дав її?

Канадійсько-Український Горожанський Комітет, пане міністре! Він вислав минушого зяга до Оттави "місію" з народних діячів з редактором "Укр. Голосу" на чолі; яка випалакала від оттавського правительства для нас нову назву, десюту назву, пане міністре. Ми тепер вже не "Галішени", не "Рутени", не "Австрійки" і т. д. — ми тепер "Алїянти", пане міністре!

Просимо вас так і записати в своїм збірнику матеріялів для будущего історика!

нова різня, новий морд, свіжі слези, свіжий плач, свіжі могили.

"А ти всеякоже око? Не дуже бачиш ти глибоко!"

Шкода, що всі бідаки, затемнені-попівською отруєю, мають надію лише на тебе одинок.

Над могилами Європи повисли чорні хмари, котрі вишукують нову імперіалістичну війну і грїб всім тим, котрі її виключать.

З Заходу чорні хмари, а зі Сходу червоні.

Чорні пічнуть, а червоні закінчать.

Про це найлучше свідчать відомості з Європи. Ще не замкнулись тюремні двері за французським комуністами, а тут свіжа новинка про арештованя комуністів в Італії, відтак в Бельгії і в інших буржуазних краях.

Революційний робітничий рух в Європі небезпечний для буржуазії. Вона це добре бачить і тому наперед старається прочистити собі дорогу до кровавого танцю.

Але чи властєсь пануючий класі придумити революційний дух своїх рабів? Може й властєсь, але лише часово.

Властєсь лише при розпочатку, а кінчати будемо вже ми.

"Голос духа чути скрізь".

Всюди заворушення, всюди протести, всюди боротьба, всюди ненависть рабів до пануючої класі. І в цей самий час безрадна капіталістична класі са шукає виходу в новій різні.

"Нехай червоні, червоні, Подумай риніа! Нехай знову рига зміня, Трулом землю криє!"

Капіталістична класі сама собі копає грїб. Вона своєю старою політикою і дипломатією працює з усею силою для революції.

Арештованя революційних провідників означає прискорення революції, оєсвободженні робітничої класі, а загублять капіталізацію.

Про це писав самий Енгельс. В своїй брошурі "Основи задачі комунізму" між иншим сказав, що "в усіх освічених краях насильно дусять розвиток пролетаріату і що через це самі противники комуністів з усею силою працюють для революції".

Так воно й є, а не інакше. На цім ми вже переконались. Де більша опресія зі сторони буржуазії, там скоріший упадок її.

Про це саме довідаються неведовзі й західно-європейські пани капіталісти.

Хай тимчасом піддувають воєнний огонь, доки вітер віє по їхній стороні. Бо як лише вітер повеє з иншого боку, так тоді запаніє вже буде каяття.

Тоді не робітник Джан з робітником Карлом бувають дертєсь, але Джан і Карло будуть разом боротись з паном Джаном і з паном Карлом.

Це не буде війна за нафту і вуголь, але за життя — пове життя — комунізм.

Сивооєрголець.

РЕКРУТАЦІЯ І КАРНІ ЕКСПЕДИЦІЯ В СХ. ГАЛИЧИНІ.

ВІДЕНЬ, 10. лютого. — До села Немилова в Радехівщині приїхала ескадрона польської кавалерії ще на "боговівення". Приїхала — забирати "добровольців" до польського війська. Розквартирувалися улані доволі вигідно, по двоє на господарство, при чому викинено господарів на двір разом з худобою. Для коний почали реєкрувати овес по гаршеві від хати, а хто противився, у того забирали весь засіб.

Вечером 23. січня почалася біганина уланів за новобранцями ми, які поховалися. Не могли допастися новобранців, почали улани знущатися над їх батьками, при чому старість і немічність нікого з них не зворушила. Між иншими побили вони до безпритомности 80-літнього старця Осипа Смалья-Стоцького; крім того дошенто його обрабували. Далі побили польські улани сел. Макара і його жінку і дочку, Семена Мандрику, Петра Тарчука, О. Березюка і др. На прикїнці наложиво на село "контрибуцію" в сумі 5 фір сіна.

НАД МОГИЛАМИ ЄВРОПИ.

"Нехай червоні, червоні, Подумай пове! Нехай знову рига зміня, Трулом землю криє!"

Де не заїдеши, де не повернешся, в яку газету не заглянеш, з ким не пічнеш говориши, а всюди почуєш одно: "Нова війна в Європі!"

Яке страшне слово!

Війна — це морд! Чоловік лишає все найдорожше в світі — жінку, діти, бере оружжя і їде мордувати другого такого чоловіка, як він.

Цілкам за дармо. Без жадної сварні, без жадних суперечок. Посваряться пани одної держави з панами другої держави, а ти, Джан, і ти, Карл, маєш показати, хто сильніший. Поставити питання: За що? В яких цілях? Не вільно. За такі слова на гак, в тюрму, під мур! Це не байка, а дійсна правда. Ми це бачили, це переживали і еще будемо бачити і переживати. Пани забгали нашої робітничої крові. Вони забгали сліз наших матерей і наших найдорожших. Ще не висохли попередні слези, ще не втих плач дітей і дорослих, ще не поросли могили, — а ту нова війна,